

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, januar 1989
1. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 39

Bože słowo za nas

Bóh njeje daloko wot kóždeho z nas

(Jap. skutki 17,27)

Někotryžkuli drje by k tomu rady prajili: To tola njeje wěrnó! Bóh je daloko přeč. Wón so wo swět njestara, hewak by wójnam a njezbožam wobarać dyrbał.

Druzy zaso mjenja: Bóh nima ničo z mojim žiwjenjom činić. Wot wšědného žiwjenja je zdaleny, tež hdyž snano njedzela wěra do Boha swoje prawo ma.

Móžno tež, zo sej něchtó myslí: Zo Bóh njeje daloko wot nas – to plaći druhim, ale nic mi. Ja sym wulki hrěšnik, a tohodla to za mnje plaćić njemóže. Ja tež spóznać njemóžu, zo Bóh mi pomha. Ně, Bóh je daloko přeč.

Bibliske hrono za 1989 pak nam nětko praji: „Bóh njeje daloko wot kóždeho z nas.“ Je to twjerdženje abo woprawdźitosć? Što na to pokazuje, zo Bóh wot nas woprawdže daloko njeje?

Swjate pismo nam praji: Bóh je swět stworił a jón zdźerži. Wón ma potajkim „cyly swět w swojimaj rukomaj“, kaž dźeći spěwaja. Wón dawa „wšitko, štož k žiwnosći a potrjebnosći čěla słuša“, kaž Luther w małym katechizmje pisa, tež hdyž dže „přez našej ruce, je pak dar wot Boha“. K dobrym darom słuša tež rozum, kotryž móžemy zasadić, zo by so wójnam zadźěwalo a hłód na swěće so wutupił. Haj: Bóh njeje daloko wot kóždeho z nas.

Swjate pismo nam tež praji, zo Bóh kóždeho čłowjeka do žiwjenja woła a so jemu přiwobroci. To so wosebje w swjatej křćenicy pokazuje, přetož tam so dźěćatku, kiž Bohu za to ničo dać njemóže, cyła Boža lubosć připowěda, kotraž so w Chrystusu jewi. Ale tež na Božich službach so nam Boža lubosć při-

**Bóh wšak njeje
daloko wot
kóždeho z nas.**

Rys.: Nali

powěda, kotruž nam Bóh wopokazuje „bjez wšeje mojeje zaslužby a dostojnosće“. Z tutej powěsću póscele Bóh nas do wšědného žiwjenja. Tam mamy powěsć wo Bohu, kiž „njeje daloko wot kóždeho z nas“ připowědać. Ale při tym njejsmy sami. Bóh je tež we wšědnym žiwjenju. Hdyž pak wo Božej přitomnosći ničo njepytujemy? Hdyž Bóh na moju modlitwu njewotmołwi? Hdyž čuju so tež wot Boha wopuščeny? Što potom?

Snano so nam dže kaž wučomnikomaj po puću do Emausa. Wonaj so tež wot Chrystusa wopuščenač čuještaj a njewědžeštaj, zo je z nimaj po puću a jimaj z wukładowanjom Swjateho pisma pomha. Hakle po tym pytnyštaj, zo bě Chrystus z nimaj byl. Čitajće to pola Lukaša na 24. stawje! Móžno, zo hakle pozdžišo pytnjemy, zo je Chrystus z nami byl a nam pomhał. Haj: „Bóh njeje daloko wot kóždeho z nas.“

Z tutej dowěru chcemy do noweho lěta hić. Bóh tež 1989 njeje daloko wot nas. Wón je nam to slubił a wón steji za tym, tež hdyž druhdy wo tym jenož mało spóznajemy. Mamy dowěru: Bóh njeje daloko wot kóždeho z nas.

S. Albert

*Za nowe lěto přeju Wam,
zo by Wam Bóh strowosć
a čilosć spožčil a wšitko,
štož je Wam za čělo a za
dušu trěbne, a zo by wón
Was žohnował a wobar-
nował.*

Waš S. Albert

Wutrobny džak

wšitkim, kiž su loni sobu dźělali za ewangelske Serbstwo, hač su do „Pomhaj Bóh“ dopisowali abo w serbskim ewangelskim chórze sobu spěwali. Njeh su na našich zarjadowanjach sobu skutkowali abo naše dźělo přez dary a radu podpěrowali. Džakuju so wšitkim, kiž su zjawnje abo začichim k našemu dźělu přinošowali. Zaplać Wam Bóh wšitku Wašu prócu.

Waš S. Albert

Delnjoserbske kemše w Mosće

87 kemšerjow – mjez nimi 24 žonow w narodnej drasće – běše do Mosćanskeje cyrkwy přichwatało, jako so tam njedzela dopołdnja, dnja 16. oktobra 1988, po lětdžesatki dolhej přestawce zaso jónu Boža služba z Božim wotkazanjem w serbskej mačernej rěči wotměwaše. Knjez f. H. Nowak z Drjowka kemšerjow powita a namolwješe přitomnych, scerpni być, hdyž tola po tak dolhej přestawce budže někotre mužkuli snano Bože słowo w serbskej rěči njezwučene. Tola wšitcy scěhowachu přědowanje pod hronom „Wšyknu wašu starosć chyśó na njogo, pseto won se za was stara“ (1. Pětš 5,7) z wulkej kedźbnosću. A při rozžohnowanju po kemšach a wot skupinkow, kotřež potom hišće před cyrkwu chwilku pobjesadowachu, běše wuslyšec wutrobny

džak za poradźenu mšu kaž tež přeće, zo měli so prawje bórže zaso serbske kemše wuhotować.

Džak słuša wšitkim, kotřiž su delnjoserbske kemše w Mosće sobu organizowali, wosebje pak tež knjezej f. H. Hupacej z Korjenja. Wón běše tute dopołdnjo jako kantor skutkował.

Mała skupina hosći, kotraž běše z Hornjeje Łužicy do Mosta přijěła, wuži po kemšach składnosć a wobhlada sej „Mosćańsku bursku špu“. Wobdźiwowachu w tutym wjesnym serbskim muzeju bursku drastu, dźělowy grat, wobrazy a knihi ze stareho časa.

Najmlódšej časowej swědkaj pak stej nětko we witrinowym kamorje wonej dvě lětušej čisle nowje delnjoserbske nowiny „Pomogaj Bog“, kotraž je tež w Mosće a wokolinje džakownych čitarjow namakała.

Knjez farar Nowak w Mosće dnja 16. 10. 1988
Foto: W.

Wopyt pola ewangelskich křesćanow w Pólskej

(Pokročowanje)

Mój wopyt pola reformowaneje cyrkwe njewobmjezo waše so jenož na Warsawu. Pobyh tež w Kucowskej wosadze. Je to wosada, kotraž so přez so bližace wuhlowe jamy w přichodnych lětach skoro cyle zhubi. Jenož jedna wjeska ma wostać, a wosada so nadźija, zo smě sej tam mału kapału natwarić. Potajkim podobne połoženje kaž w našej blišej domiznje. Ale w tutej wosadze hišće něšto druhe nazhonich. Běchu tam wosadni, kotřiž mjez sobu česce rěčachu, dokelž běchu prjedownicy z Českeje wupućowali. Na moje prašenje, hač so tež Boža služba w českej rěči swjeći, so mi praješe, zo zaspěwaja so druhy někotre kěrlušy w českej rěči, ale přédowanje je pólske. Tež farar, kiž tutu wosadu sobu zastaruje, njeje českeje rěče mócný.

Farar tutaje wosady bydli we Bełchatowje, hdžež bě so njezdělu do mojeho wopyta tam nowy wosadny dom woswjećił. Bełchatów je město, kiž je w poslednich lětach wot 10 000 na 60 000 wobydlerjow narostło. Wjele wobydlerjow džěła w bliskej milinarni abo we wuhlowych jamach. Tež z Kucowa su so do Bełchatowa přesydlili. Cyrkwinsku domiznu namakaja w hižo naspomnjenym wosadnym domje, w kotrymž tež farar wobeju wosadow bydli. Wuhotowanje ruma za Bože služby mje na wosadnu rumnosť Michalskeje cyrkwe w Budyšinje dopomni; bě tam tola skoro samsna klětka a dupa kaž pola nas. Na moje prašenje zhonich, zo přindžetaj wonej z Ochranowskeje džěłarnje. Přerju tutymaj wosadomaj při přeměnenju wosebje Božu pomoc a Bože žohnowanje a fararjej Boží duch za připowědanje a dušepastyrstwo.

(Kónc slěduje.)

Wosadne popołdnjo w Slepom

Lětdžesatki je Slepom, tuta swojorazna a wuznamna serbska wosada w Běłowodžanskej holi, było bjez cyrkwinskeho zastaranja w serbskej rěči, doniž so tam 1985 wot Budyskeje serbskeje superintendenty njezarjadowa wosadny džěń. Po třoch lětach přeprosychu so nětk Slepjanscy Serbja na njezdělu, 16. oktobra 1988, znowa na serbske zarjadowanje do swojeje cyrkwe, nic pak hižo na cyłodnjowske, ale na serbske wosadne popołdnjo. Něhdze polsta Serbow přeprošenje scěhowaše, dvě třeciny ze Slepjanskeje wosady a třecina hosći a wuhotowarjow z Budyskeho kraja.

Popołdnjo wotběža po hižo tradicijonelnym wašnju serbskich wosadnych popołdnjow w pruskich wosadach: Spěwanje kěrlušow a serbskich ludowych spěwow wotměnješe so z krótkimi rěčnymi přinoškami. Wosadny farar, sup. Maiwald, zeždženje zahaji, pokazujo z tym, zo ma serbske zarjadowanja w Slepom za wažne. Derje bě, zo tak wulka ličba k wuhotowanju přinošo waše: Serbski sup. S. Albert rozpominaše bibliiski tekst a informowaše wo džěle serbskeje superintendenty, K. Malinkowa předstaješe knihu, kiž so ze Slepom zaběrachu, A. Grofa nawjedowaše spěwanje a přednošo waše wo Mari Kubasćec, K. Latka porěča wo swojim džěle jako zastupjer Serbow w sakskej synodze, a farar J. Malink přeprošeše na

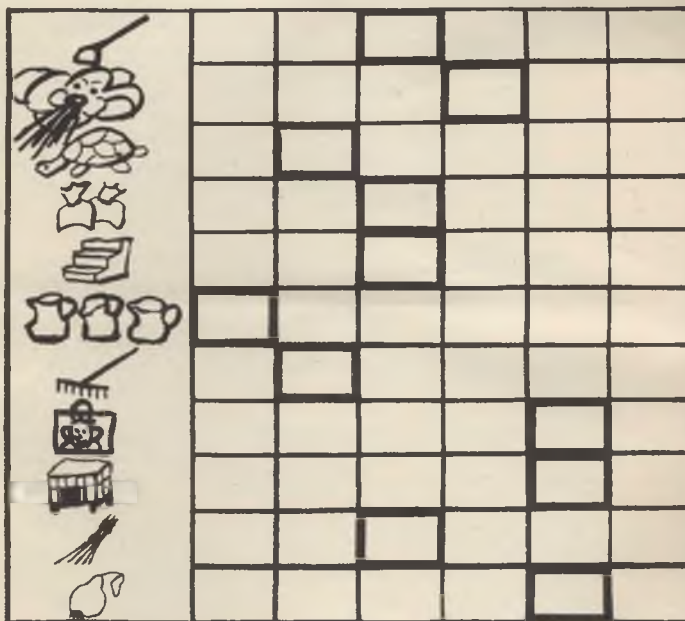
Cyrkej w Kucowje

Foto: Jackowski

Štó to wě?

Wuhódać móžeće swjedžen, kotryž kóžde lěto w januaru swjećimy. Zapisajće mjena zarysowanych wěcow do wotpowědneje rjady. W zarysowanych kašćikach móžeće potom čitać mjeno pytaneho swjedženja. Napisajće je na kartku a póscelće ju na:

T. Malinkowa,
Groditz—Hro-
džišo, 8601.
Dobycer wězo my-
to dóstanje.
T. M./rys. Anetta

Serbski cyrkwinski džěń lětsa do Rakec. Překwapjenje bě drje za wšěch přinošk młodeho Slepjana Manfreda Hermaša, kotryž w běžnej serbsćinje a na wotměnjawje wašnje ze samorysowanymi wobrazami Slepjansku wosadu předstaji. Wjele aktiwitow wosada wuwija, wón praji, ale bóle měło so tu tež serbskosć zapřijeć, dokelž stej serbstwo a křesćanstwo wusko zwjazanej a dokelž je runje serbskosć wažnje k tomu přinošo wała, zo je džensa cyrkej w Slepom hišće tak wuznamna. Němska politika w fašistiskim času a w přenich powójnskich lětach je wjele škody nadžěłała, jutrowne spěwanje so hižo nje- wotměwa a serbska drasta a serbska rěč so wotpołožištej. Džensa so na tym džěla, na př. ze Slepjanskim folklornym ansambлом, zo so swojorazna kultura Slepoho njeby dospójnje zhubila, ale tež serbske a cyrkwinske stawizny měli so wožiwić. Wón sam, hačrunjež němsko- rěčnje wotrostł, je so „k serbstwje wrócił“. a je na rěčnej šuli w Minakale serbsce wuknył, dokelž: „Nic wšo, štož

je stare, je špatne.“ Přinošo wać chce k tomu, zo so serbske stawizny njebychu z wědomja ludži zhubili, a tak chce hižo w přichodnych měsacach na wsach přednošo wać wo spisach něhduseho Slepjanskeho fararja Mateja Handrika. Přejemy jemu k tomu zbožo a wuspěch!

Serbske wosadne popołdnjo w Slepom je bjezdwěla dobra a wažna wěc, z kotrejž dyrbi so pokročować. Někotre polěpšenja bychu při tym po mojim měnjenju na městnje byli. Při přednoškach měło so hišće bóle na Slepjansku tematiku džiwac, dokelž bě wočiwidne, zo wožiwichu wosadni při přinoškach, kiž jich nastupachu, mjeztym zo jich naležnosť ze Budyskeho kraja mjenje zajiłowachu. Zarjadowanje měło krótshe być: Dlje hač dvě hodžiny bjez přestawki je přenapinace. Kofej měł so w přestawce poskićić, nic na kóncu, hdyž wšitcy hižo domoj chwataja. Mam tajku přestawku za wažnu, zo móhlo so wólnje bjesadować a zo bychu so móhli wosobinske kontakty nawjazać. A bóle

měli so Slepjenjo sami zapříječ, spēwać a powědać. Bě tola za nich a za hosći rjana wěc, hdyž Slepjanki ludowy spěw po swojim wašnju sami spēwachu. Toho móhlo wjace być, dokelž: Zastaranje je dobre, ale sobuskutkowanjne je lépshe. Snadž by so potom tež srjedźna a mloda generacija docpěla, kotraž nětko bohužel přitomna njebě.

Přiwšěm: Serbske wosadne popoždnja su dobra a wažna wěc, z kotrež dyrbi so we wosadach pruskeje Hornjeje Łužicy pokročować. Zwostanje nadźija, zo hač k přichodnemu popoždnu w Slepom njezańdu znowa tři lěta. T. M.

Zakoń serije

„Něhdy su Slepjenjo k nam z busom přijeli, pozdžišo su někotři z awtami naše serbske cyrkwinske dny wopytali a naposledk su cyle pobrachowali. Hdyž nochcedža woni k nam přijěć, pojědźemy my do Slepoho. W léće 1985 smy tam hišće wosadny dzeń měli, lětsa jenož popoždno...“

Tute sady klinča mi hišće we wušomaj, hišće džens, hdyž sym slyšał přěnjnu serbsku ewangelsku nutrnosť w rozhłosu. Tam započatk — a pola nas kónč?

Móžu twjerdzić, zo tomu tak njeje.

To je nam naše wosadne popoždno pokazalo. Ze Slepjanskeje wosady je so něhdze 25 křesćanow, wosebje žony, w cyrkwi zetkało. Naš duchowny, sup. Maiwald, je wosebje wutrobnje našich ho-

sći z Budyšina witał. Smy Bože slowo w maćernej řeči slyšeli, štož bě za mnje woprawdže přeni raz. Našu wosadu smy předstajili z wobrazami a krótkimi komentarami. Njejsmy pak jenož wo zańdženosci řečeli, tež wo přichodze. Na příklad zapisujemy wšitko wo naložkach, kiž su pola nas jara z cyrkwu zwjazane byli. Přepytujemy tež žiwjenje našeho prjedawšeho fararja Mateja Handrika, kiž je pola nas wot 1892 do 1934 skutkował. Wo nim je nam tež knj. Malinkowa powědała, ale tež wo druhich, kotřiž su so z našej Slepjanskej narěču zaběrali.

Mjez přednoškami spēwachmy kěrluše a ludowe spēwy. Wosebje je nas zwjeseliło, zo smy tež w našej řeči spēwać móhli. Dale smy něšto wo dzele sakskeje synody zhonili a wo žiwjenju Marje Kubašec.

Słowa fararja Malinka su mje trjechili. Čehodla njepřinđu Slepjenjo wjace na Serbski cyrkwinski dzeń? To ma wšelke přičiny: staroba, serbska mlodźina pobrachuje, rozdzele mjez hornjoserbšćinu a našej narěču. Něšto pak smy dopoznali: nic jenož hladać a skorzić — něšto přečiwo tomu činić je trjeba.

Po požohnowanju rozmołwjachmy so hišće při kofeju a tykancu. Tak je so rjany dzeń skónčil, kiž bě za nas do žiwjenje. Naši hosćo su nas přichodne léto do Rakec přeprošli. Chcemy džens slubić, zo njebudźemy pobrachować. Za nas nětkole rěka — nowy započatk.

M. H.

Začišće ze Sowjetskeho zwjazka

Zetkanja ze zastupjerjemi cyrkwjow (2)

Mjeztym zo tamne skupiny našeho turistiskeho čaha mawsolej Lenina wopytachu abo sej wustajenje muzejow wobhladowachu, wobdželičmy so my z cyrkwinskeje skupiny na Božich službach, wopytachmy katedrale a klóštry a mějachmy rozmołwy ze zastupjerjemi cyrkwjow. Hačrunjež bě čas krótki — běchmy jenož dwaj dnjej w Moskwe a štyri dny w Leningradze —, smy tójšto tajkich za nas wažnych a zajimawych zetkanjow z křesćanami a bohúsłowcami w tutymaj městomaj měli. Zeznachmy so z nabožnym žiwjenjom baptistow w jich Moskowskej a w jich Leningradskej wosadze, wobdželičmy so na jich schadźowanjach a mějachmy po tym rozmołwy z předstejičerjemi jich wosadow. Bě nam móžno, tež ewangelsko-luthersku wosadu w Puškinje blisko Leningrada wopytać. A wězo smy so zeznali z wažnymi městnami Ruskeje prawoslawneje cyrkwe: ze Zagorskom, z klóštom Danilowa a z Leningradskej prawoslawnej akademiju. Njeje móžno, wšo nazhonjene, dožiwjene a slyšane tu wopisać. Njeh dosahaja někotre začišće z našeho wopyta w lutherskej wosadze a w klóštrje Danilowa.

Puškin, město, kiž je něhdze 30 km wot Leningrada zdalene, je so hižo dwójce w běhu našeho lěstotka přemjenowało: Založene z wulkim palastom jako Carskoje selo (Wjes carja), dōsta po rewoluciji ze založenjom hojenskich domow za dzeći mjeno Djetskoje selo (Wjes dzeći), doniž so njeje po slawnym ruskim basniku přemjenowało na džensniši Puškin. Tam nadeńdžechmy na drōze Proletkulta jednu z malo ewangelsko-lutherskich cyrkwjow Sowjetskeho zwjazka. Je to cyrkej, kajkuž móhl ju tež na našich wsach

namakać, chibazo je trochu skromnišo wuhotowana. Napismo na wołtarju přeradži: z njejsmy w ruskorěčneje wosadze: JUMALA ON RAKKAUS (Bōh je lubosć). Wot přečelneho mlodeho fararja a jeho žony zhonimy, zo smy we finskej cyrkwi.

Wosada ma 2 000 sobustawow, kiž bydlu rozbrojeni po cylum Leningradskim rajonje. Najzdalenišo bydlacy wosadni maja 70 km hač do cyrkwe. Kōždu njedzelu wotmēwaja so dōpoždna kemše we finskej řeči, wopytowarjow je přerěžnje 300. Dokelž je puć do cyrkwe za mnohich tak daloki, je w přizemju cyrkwe zarjadowana mała kantina, w kotrež mōža wosadni po kemšach wobjedować. Kōždu druhu njedzelu swjeći so popoždnu tež Boža služba w ruskej řeči, tola tam, tak so farar nimale zamołwi, je jenož 70 wopytowarjow, dokelž ruska wosada poprawom hišće njeweksistuje, ale je hišće w nastaju. Tuchwilu wjedu so jednanja, zo bychy so tež němske kemše wotmēwali, wšako bydlu w Leningradze něhdze 2 000 Němcow.

Dokelž smy tu w dwurěčneje wosadze, je problematika řeče za nas Serbow wosebje zajimawa: Finska řeč so w swōjbach doma haji, w šuli so nje podawa, dokelž njeje finšćina oficialna řeč awtonomneje republiky. Nabožna literatura so w Sowjetskim zwjazku nječišći, ale dowožuje so z Finskeje. Wosada haji wuske a přečelske styki k cyrkwi we Finskej, a mnozy wosadni maja tež wosobinske počahi k susodnemu krajeju. Dopisuja sej, wopytuja swojich přiwuznych, ale nimaja žadosć wupućować do kraja, hdžež je jich řeč statna řeč. Woni su sowjetscy Finojo, a jich domizna je wokolina Leningrada, 500 lēt tu hižo sydla. Hižo něšto lēt-

Ikona z klóštra Danilowa w Moskwe

dzesatkow je spōznać tendenca, zo so finšćina mjez mlodej generaciju bōle a bōle pozhubjuje, mlodźina so rusifikuje a lēdma hišće swoju maćernu řeč wobknježi. Hakle z něšto malo lēt počnje zajim za finsku řeč zaso přiběrać, nje daloko Puškina wotmēwaja so kursy za nawuknjenje finšćiny. Farar sam je sowjetski Fina, jeho mandželska je estniskeho pochada. Mjezsobu řečitaj mandželskaj estnisce, ze swojimaj džescōmaj pak finsce. Zo nimo toho wšitcy hišće rušćinu wobknježa, so samo wot so rozumi.

Stawizny cyrkwe sameje su špihel mlōdšich stawiznow Sowjetskeho zwjazka. Jako němsko-lutherska cyrkej w 30tych lětach založena, je wona jenož malo lēt swōjeho wōbstaća woprawdže cyrkwe byla. Bōrze po založenju bě tu wōjna, a cyrkej so přeměni na němsku wojskeru komandanturu a wosta to nimale tři lěta, tak dołho kaž so Leningrad wot Němcow woblēhowaše. Po wōjnje sta so z cyrkwe šula. Wosadni so schadźowachu w domach a druhdze, doniž jim stat před něhdze 10 lětami cyrkwe njewrōći. Ze swōjskich nazbēraných pjeněz a ze swōjskimi mocami su twarjenje wobnowili a je zaso do cyrkwe přeměnili. Džensa tu knježi čile žiwjenje, kaž ličby kemšerjow dopokazuja, a tute žiwjenje ma dobry přichod, štož ličby křiciznow — znajmjeńša 30 na mēsać! — wobswēdča.

Podobny dohlad do stawiznow cyrkwe w Sowjetskim zwjazku skićeše nam wopyt w klóštrje Danilowa w Moskwe, džensnišim duchownym a administratiwnym srjedzišću Ruskeje prawoslawneje cyrkwe, kiž je zdobom klóšter, seminar a sydlo patriarcha. Bě rjana slōnčne njedzelnje popoždno, hdyž přez wrota do klóštra zastupichmy. Kuple cyrkwjow so w swojim zloće blyščachu, bēle murje so swēčachu, wšudze kčējachu kwětka i zelenjachu so mlode štomy. Majestetnu dostojnosť wuprudžeše nowy twar, kiž je sydlo patriarcha. Mnich, kiž bě nas powitał, wjedžeše nas do cyrkwe, kotraž bě rjana a přijomna, kotraž bě tež po rusko-prawoslawnym wašnju wuhotowana a kotraž bě tola hinaša hač cyrkwe, kiž běchmy dotal widželi. Bōrze zhonichmy, na čim to zaleži: Wšitko tu je nowe wuhotowane, wšitko je nowe stworjene. A po-

tom dostachmy dohlad do mlódsich stawiznow tutoho kłóstra.

W léce 1928 so kłóster zawrě. Džěleše z tym wosud mnohich tamnych cyrkwjow a kłóstrow, kiž so na muzeje přetworichu, jako sklady wužiwachu abo so prosće spotorhachu abo rozbuchnychu. Mnichow tu tehdy lédma hišće bě, nimale wšitcy běchu hižo zajeci a wotwjezeni do lěhwow. Jenož malej ličbje z nich bě popřate, léta lěhwa žiwi přetrac. W kłóstrje so zarjadowa jastwo za mlódstnych: Do cyrkwjow scáhnychu so murje, a tak nastachu trěbne, wužiwojomne stwy. Skónčnje bě twarska substanca tak daloko dodžeržana, zo bě trěbne, za mlódstnych nowe domy natwarić. Něhdyši kłóster so wuprózdni a so cyrkwi wróci. W léce 1983, před pjeć lětami, so zahaji rekonstrukcija kłóstra. Widzjachmy fota z časa do započatka twara: twarjenja kaž ruiny, lédma wobmjatka na murjach, spadane murje, štomy na třěchach — wobraz rozpada. A pjeć lět pozdžišo bě ze wšeho nastalo krasne srjedzišće Ruskeje prawoslawneje cyrkwyje. Zda so kaž

dziw, štož je so tu za tak krótki čas dokonjało. Što je so stało z ikonostasami, z knihownju, z drohočinkami stareho kłóstra, bě naše prašenje na mnicha. Jeho wotmołwa bě jenička sada: Tehdy džěše wo žiwjenje, nihtó njeje měł časa, so wo mortwe wěcy starać.

Džensa, tak zhonichmy dale, so poměr mjez statom a cyrkwu normalizuje. Před mało mėsacami hakle je Michail Gorbačov wysokich zastupjerjow ruskeje cyrkwyje přijal. Na tutym zetkanju njeje žane prašenje bjez wotmołwy wostało, na kóžde dostachu zastupjerjo cyrkwyje spokojacu wotmołwu. Rjad načatych problemow so hnydom rozrisa kaž spjelnjenje próstwy, zo smě so milion ukrainских ewangelijow z wukraja dowozyc. Dalše rozmołwy a jednanja budu hišće trěbne wo wotwrjenju nowych duchownych seminarow, wo nowym zakonju nastupacy cyrkej, wo dowolnosći k čišćenju biblijow a nabožneje literatury... Tola hižo su so cyrkwi po 70 lětach Sowjetskeho zwjazka nowe puće wotewrěli. T. M.

Kemše w ewangelsko-lutherskej cyrkwi w Puškinje blisko Leningrada

Čitarjo pisaja

Čescény knjez superintendent!

... sym prěnje serbske ewangelske wusyłanje w rozhłosu slyšal. Wutrobny džak za słowa k reformaciji a za informacije wo wosadnym popódnju w Slepom.

Wjele ludži je mi prajiło, zo so tohorunja wusyłanje slyšeli a su nimale wšitko rozumili, dokelž sće tak jasnje a pomalu rečal...

Na jedne prašenje njejsym w Slepom wotmołwił: Kak sym so k serbstwu wrócił? To njeda so z dwěmaj sadomaj prajić. To je tematika za druhu list.

Pomhaj Bóh
Manfred Hermaš

Prispomnjenčko

Pisam tute linki w kublanskim času eforow. Runje so nam někotre žony powědali, kajke ceže wone jako sobudželačerkki w cyrkwi jenož tohodla maja, dokelž su žony. Njemóžu začuću wobarać, zo wjele z čezow, wo kotrychž smy slyšeli, njejsu nastali, dokelž so tu wo žony jedna. Prašam so, hač njeje w našich rečach a w našim zadžerženju wjele, štož zamóže drugeho ranić. Husto sebi to jenož njewuwědomimy. Mi so zda, zo mamy bóle na to džiwać, zo njebychmy drugeho zranili.

Myslu sej pak tež, zo je někotryžkuli přečućiwcy. Čuje so přez drugeho zranjeny, tež hdyž druhu to tak měnił njeje. Wšelake zwady a rozkory drje docyła nastali njebychu, njeby-li so něchtó njetrjebawši zranjeny čul. Hač njeby to mjezsobnemu počahej tylo, hdy bychmy tež tu na sebi džěłali?

S. Albert

POWĚSĆE

Mały Wjelkow. W Małym Wjelkowje je wosada bratrowskeje jednoty. Jónu za mėsac je w cyrkwi tuteje wosady Boža služba po porjedze krajneje cyrkwyje za wosadnych Michałskeje wosady, kotřiž w Małym Wjelkowje a we wokolnych wjeskach bydla. Na tutej njezděli potom njeje Boža služba po wašnju bratrowskeje wosady. Na žnjowym džaknym swjědženju bratrowskeje wosady, kotryž wona 9. oktobra swječeše,

běchu přenje zhromadne kemše z Michałskeje wosadu. Při tym so porjad Božeje služby z wobeju tradicijow zestaji. Do přédowanja wo 1. Tim. 4,4–5 so wobaj duchownaj džělišťaj. Farar Albert z Michałskeje wosady rečeše wo tym, zo mamy wšitke dobre dary wot Boha. Farar Becker z bratrowskeje wosady potom na to dopomni, zo mamy so Bohu za dobre dary tež džakować. Wěrjowym wobeju wosadow su so zhromadne kemše lubili.

Hrodzišće. Na dwaj dnjej přebywaše tu w septembru skupina sobudželačerkjow Čěskosłowakskeje husitskeje cyrkwyje. Čěscy hosćo chcychu so zeznać z krajinu a ze žiwjenjom Serbow. Wobhladachu sej Budyšin a podachu so na wulět do Blótow. Wosadny farar móžeše jim w čěskej reči přednošować wo stawiznach a přítomnosći serbskeho luda. Hosćo přenocowachu pola wosadnych, z kotrychž so něchtóžkuli rady na swoju mačernu reč dopomni. Wopytowarjo z Čěskeje mějachu jězbu do Łužicy za swój najbóle poradženy wulět w zańdženych lětach.

Bukecy. Jenička serbska wosada, kotraž hišće kermušnu pónđzelu swjeći, su Bukecy. Serbja zhromadžichu so pónđzelu, 31. oktobra, k dopóldnišim kemšam na wosadneje žurli. Po kemšach mějachu Bukecanske žony za kemšerjow přihotowane šalku kofeja a něšto kermušneho tykanca. Hodžinka z prawej kermušnej bjesadu — Pawoł Grojlich jara žiwje powědaše, kak bě jako wolacy hrabjowaj Schall-Riacour a Vietinghoff-Riesch do kała lazył — so spěšnje miny. Klětu zaso tak!

Polpica. Přeskromneho wobdželenja dla zastajichu so serbske kemše w tutej wjesce na kromje hole. Wone běchu so wotměwali w cyrkwičce na kěrchowje, kotraž je so w pjećdzesatych lětach přez radu gmejny natwarila. We wosadneje cyrkwi w Klukšu su so serbske kemše hižo před něšto lětami zastajili. Dospólnosće dla podamy datum poslednich serbskich kemšow w Polpicy: 23. meje 1988.

Budyšin. 1. nowembra počesći so w Serbskim domje Pawoł Nedo, předsyda Domowiny wot 1933 do 1950 k jeho 80. posmjertnym narodninam. Jurij Grós, 1. sekretar narodneje organizacije, rysowaše wšelake zaslužby swójeho

předchadnika, a Pančičanscy šulerjo poskičichu dlěši kulturny program. Na zarjadowanju wobdžělichu so tež někotři zastupjerjo serbskeje superintendentury.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

1. 1. 1989 — Nowe lěto

14.00 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

6. 1. 1989 — Třoch kralow

9.00 hodž. kemše w Bukecach (G. Lazar)

10.00 hodž. kemše w Njeswaćidle (Feustel)

8. 1. 1989 — 1. njezděla po Třoch kralach

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskeje (Albert)

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Husce (Wirth)

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

9. 1. 1989 — pónđzela

19.30 hodž. serbske blido w Budyšinje na Michałskeje

15. 1. 1989 — poslednja njezděla po Třoch kralach

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)

10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

5. 2. 1989 — njezděla do póstneho časa

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskeje (Albert)

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin. 8600, tel. 4 22 01. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2189). — Wučadza jónkróc za mėsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110. — Index-Nummer 32921